

Роднае слова

штомесячны навуковы і метадычны часопіс

12/2013
ISSN 0234-1360

РОДНАЕ СЛОВА № 12/2013

снежань

Георгій Паплаўскі.
Царква ў Мяжанах.
2000 г. Акварэль.

АРХІТЭКТУРНАЯ СПАДЧЫНА

• **Зоя Падліпская**

“Тут мае вёсны прычалены...”:
Інтэрв’ю з пісьменнікам
Казімірам Камейшам

• **Іван Лепешаў**

Драматычны, драматургічны

• **Людміла Гіруцкая,
Наталля Пятрова**

Метадычныя парады
да выкладання курса
“Беларуская мова: прафесійная
лексіка” ў негуманітарных ВНУ

• **Вера Міцкевіч**

Адам Юр’евіч Міцкевіч –
навуковец, педагог, дваюрадны
дзядзька Якуба Коласа

Змест

Падліпская Зоя. Аб'яднаць намаганні на карысць справе 3

ЛІТАРАТУРА І ЧАС

Адамовіч Галіна. Кантэкстуальная прастора “Вянка” Максіма Багдановіча 4

Варонава Галіна. Сцвярджэнне чалавечнасці: Да стагоддзя з дня нараджэння Аляксея Кулакоўскага. 8

Падліпская Зоя. “Тут мае вёсны прычалены...”: Інтэрв’ю з пісьменнікам Казімірам Камейшам 12

Сінькова Людміла. Літаратура нацыянальная або гетэрагенная? 16

Жыбуль Віктар. Клімент Якаўчык (Кундзіш) – прапагандыст беларускай літаратуры ў Маскве 21

МОВЫ РЫСЫ НЕПАЎТОРНЫЯ

Буракова Марына. Катэгорыя ўзросту ў беларускай фразеалогіі: Перыяд жыцця чалавека і яго ацэнка 25

Кулік Людміла. Культурна-нацыянальныя стэрэатыпы і эталоны ў саматычнай фразеалогіі беларусаў 28

Герасімчык Ірына. “Праўду кажа тая прыказка”: Функцыянаванне парэміялагічных адзінак у журналісцкім тэксце. 31

Жук Юлія, Лобань Наталля. Пра Рыа-дэ-Шабанэйра, Лош-Анджэлес і Бярэзінбург...: Жаргонная лексіка ў маўленні студэнтаў. 34

Лепешаў Іван. *Драматычны, драматургічны:* Культура маўлення 37

Бунько Наталля. Тэрміналогія тэхнагенных надзвычайных сітуацый 39

МЕТОДЫКА І ВОПЫТ

Гіруцкая Людміла, Пятрова Наталля. Навучанне перакладу тэкстаў навуковага стылю: Метадычныя парады да выкладання курса “Беларуская мова: Прафесійная лексіка” ў негуманітарных ВНУ. 40

Трыгубовіч Наталля. Прыналежныя займеннікі: Урок беларускай мовы з элементамі тэхналогіі развіцця крытычнага мыслення праз чытанне і пісьмо (VI клас) 43

Шульга Наталля, Чэрнікава Наталля. Простая мова. Знакі прыпынку ў сказах з простамай мовай: Інтэграваны ўрок па беларускай мове (V клас) 44

Герцык Аляксандр. Вывучэнне верша “Маці” Ніла Гілевіча: Метадычныя парады (VII клас) 47

Рагоўская Наталля. Урокі жыцця Даніка Мальца па апавесці “Сірочы хлеб” Янкі Брыля: Урок беларускай літаратуры (VII клас) 50

Валынец Любоў. Анатоль Грачанікаў. Жыццёвы і творчы шлях. Тэматычны змест паэзіі. 52

КАЛІ ЗАКОНЧЫЎСЯ ўРОК

Рубашная Лера. Сцэнарый спектакля паводле рамана “Каласы пад сярпом тваім” Уладзіміра Караткевіча. 59

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ І СУСВЕТНАЯ КУЛЬТУРА

Статкевіч-Чабаганай Анатоль. З гісторыі вёскі Засмужжа Любанскага раёна. *Працяг* 63

Міцкевіч Вера. Адам Юр’евіч Міцкевіч – навуковец, педагог, дваюрадны дзядзька Якуба Коласа 67

Габрусь Тамара. З архітэктурнай гісторыі яўрэйскіх бажніц на Беларусі. 72

Дарохін Павел. Мастацтва карыкатуры Беларусі часоў перабудовы. 76

Дудзюк Зінаіда. Здань забытага міфа. *Працяг*. 81

Трус Мікола. Асвечаны імем вялікага Кабзара: VIII Міжнародны кангрэс украіністаў 86

Падзея: Пучынская К. Купалава “Малітва” па-славацку (85).

Каляндар памятных датаў і юбілейных дзён на 2014 год: Люты (24, 38).

Паказальнік матэрыялаў, змешчаных у часопісе за 2013 г. (88).

Кола гадоў. Каляндар на 2014 год (66, 75).

Крыжаванка. Карпыза І. Да 215-годдзя з дня нараджэння Адама Міцкевіча (96).

Часопіс уключаны ў Пералік навуковых выданняў ВАК Рэспублікі Беларусь для друкавання вынікаў дысертацыйных даследаванняў па філалагічных навуках, мастацтвазнаўстве, культуралогіі, педагогічных навуках (тэорыя і методыка навучання беларускай мове і літаратуры).

У адпаведнасці з Законам аб друку аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць прыведзеных у артыкуле фактаў і звестак. Рэдакцыя пакідае за сабой права друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Пры перадруку спасылка на “Роднае слова” абавязковая.

Патрабаванні да афармлення матэрыялаў і ўмовы прыняцця матэрыялаў для аспірантаў гл. на сайце часопіса www.rs.unibel.by.

«РОДНАЕ СЛОВА» / «БЕЛАРУСКАЯ МОВА І ЛІТАРАТУРА ў ШКОЛЕ»

АСВЕЧАНЫ ІМЕМ ВЯЛІКАГА КАБЗАРА

VIII МІЖНАРОДНЫ КАНГРЭС УКРАЇНІСТАЎ

Сучасная ўкраіністыка шырока прадстаўлена ў дзясятках ВНУ, навукова-даследчых і культурна-асветніцкіх установах Украіны і замежжа. Існуюць таксама арганізацыі, закліканыя акумуляваць працу вучоных на сусветным узроўні.

Міжнародная асацыяцыя ўкраіністаў* (Міжнародна асацыяцыя украіністаў, МАУ) – аб’яднанне навукоўцаў, якія вывучаюць гісторыю і культуру ўкраінскага народа. Заснавана ў Неапалі (Італія) у 1989 г. на ўстаноўчым сходзе, што адбыўся па ініцыятыве і з удзелам вучоных Украіны, Канады, ЗША, ФРГ, Польшчы, Бельгіі, Галандыі. На сходзе былі вызначаны галоўныя задачы асацыяцыі:

- спрыянне аднаўленню і развіццю ўкраіназнаўства, зберажэнню памятак гісторыі і культуры;
- пашырэнне ведаў пра культурныя і навуковыя здабыткі ўкраінскага народа ў свеце;
- правядзенне ўкраіназнаўчых навуковых форумаў, каардынацыя дзейнасці нацыянальных асацыяцый у розных краінах.

МАУ засведчана нацыянальнымі асацыяцыямі і сябрамі ў некалькіх дзясятках краін. Беларуская асацыяцыя ўкраіністаў заснавана ў 1992 г., першы яе старшыня – Таццяна Кабржыцкая.

На сёння адбылося 8 Міжнародных кангрэсаў ўкраіністаў: у Кіеве (1990), Львове (1993), Хар-

каве (1996), Адэсе (1999), Чарнаўцах (2002), Данецку (2005), Кіеве – Ялце (2008). Восьмы Міжнародны кангрэс ўкраіністаў праходзіў у Кіеве 21 – 24 кастрычніка 2013 г. пад назвай “Тарас Шаўчэнка і сусветная ўкраіністыка: гістарычныя інтэрпрэтацыі і сучасныя рэцэпцыі (да 200-годдзя з дня нараджэння Т. Р. Шаўчэнкі)”. Яго арганізатарамі выступілі Нацыянальная акадэмія навук Украіны, Міністэрства культуры Украіны, Нацыянальны ўніверсітэт імя Тараса Шаўчэнкі, Міжнародная асацыяцыя ўкраіністаў.

У высокім форуме бралі ўдзел больш як 500 дэлегатаў з 22 краін свету. Паводле інфармацыі прэс-рэліза, “у рабоце кангрэса задзейнічаны шырокія колы навуковай эліты з Беларусі, Расіі, Малдовы, Грузіі, Азербайджана, Польшчы, Славеніі, Славакіі, Сербіі, Харватыі, Балгарыі, Венгрыі, Германіі, Італіі, Аўстрыі, Ізраіля, Канады, ЗША і іншых краін”.

Пра дзяржаўную ўвагу да высокага навуковага сходу яскрава сведчыць яго ўрачыстае адкрыццё 22 кастрычніка ў Калоннай зале мэрыі

Фрагмент выставы твораў народных мастакоў у Калоннай зале мэрыі Кіева.

* Афіцыйны сайт Міжнароднай асацыяцыі ўкраіністаў (МАУ): <http://mau-nau.org.ua>.

Кіева. У мерапрыемстве бралі ўдзел прадстаўнікі Адміністрацыі Прэзідэнта Украіны, Кабінета міністраў, дэпутацкага корпуса Вярхоўнай Рады, Прэзідыума НАН Украіны, а таксама дырэктары гуманітарных акадэмічных інстытутаў.

Падчас кангрэса працавалі 19 секцый, 6 круглых сталаў, 2 тэматычныя канферэнцыі: “Айчынная і замежная ўкраіністыка на мяжы стагоддзяў” і “Украінская энцыклапедыстыка”.

Паводле праграмы, беларускай дэлегацыяй былі прадстаўлены наступныя даклады: “Геній Т. Шаўчэнкі і беларускі дзяржаватворчы рух на пачатку XX ст.” Аляксандра Куксы; «Беларускі польскамоўны пісьменнік Уладзіслаў Сыракомля як перакладчык “Кабзара” Тараса Шаўчэнкі» Вячаслава Рагойшы; “Міфалагічныя ўяўленні беларусаў пра светабудову і прыродныя з’явы (на матэрыяле фальклору Гомельшчыны)” Валянціны Новак; “Украінцы ў Беларусі: этнадемаграфічны аспект” Галіны Каспяровіч; “Украініка, украінска-беларуска-польскія літаратурныя дыя-

Прадстаўнікі беларускай дэлегацыі
Валянціна Новак, Мікола Трус, Галіна Каспяровіч.

логі ў навуковых даследаваннях і сістэме адукацыі сучаснай Беларусі” Таццяны Кабржыцкай і Міколы Хмяльніцкага; “Пражскія школы ўкраінскай і беларускай літаратур: тыпалогія, кантакты, кантэкст” і «Украінская літаратура на старонках энцыклапедыі “Максім Багдановіч”» Міколы Труса; “Унёсак акадэмікаў першага складу Беларускай акадэміі навук у вывучэнне гісторыі кнігадрукавання” Наталлі Бярозкінай; “Пра выданні Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі” Людмілы Аўгуль.

За час правядзення адбыліся прэзентацыі фундаментальных і ўнікальных выданняў: Поўнага збору твораў у 12 тамах і факсімільнага выдання “Гайдамакаў” Т. Шаўчэнкі 1841 г., зборніка “Тарас Шаўчэнка ў крытыцы”, альбома “Вясковая фатаграфія Сярэдняй Наддніпроўшчыны канца XIX – XX ст.”, а таксама навуковых выданняў, прысвечаных актуальным аспектам айчыннай і замежнай украіністыкі, падрыхтаваных МАУ.

Вялікую цікавасць выклікала ўнікальная работа надзвычайнай мастацкай каштоўнасці – вышыты ўручную шаўчэнкаўскі “Кабзар” 1840 г. (вокладка, ілюстрацыі, тэксты), выкананы сёла Аленай Мядзведзевай з Роўна.

Удзельнікі кангрэса мелі магчымасць наведаць музеі Кіева, пакланіцца вялікаму Кабзару ўкраінскага народа Тарасу Шаўчэнку на яго магіле поблізу Канева.

Бандурыст. Музыкальная аздоба кангрэса.

Мікола ТРУС,
загадчык кафедры беларускай філалогіі
Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта.

Уладзімір Кожух.
Першы снег.
2008 г. Палатно, алей.

Мікалай Ісаёнак.
Зімовае сонца.
2005 г. Палатно, алей.